

De organisatie die *De Neocatechumenale Weg* wordt genoemd, geeft aanleiding tot twijfels, verwarring en tegenstrijdige meningen binnen de Katholieke Kerk. Sommigen, of zij nu leken of geestelijken zijn, zien *De Weg* als een zegen van de Geest en anderen beschouwen *De Weg*, voor wat doctrine en methodologie betreft, als gevaarlijk; zij vergelijken het met een sekte en noemen het 'een kerk binnen de Kerk'.

Het Neocatechumenaat (NC) beweert met stelligheid dat hun doel is terug te keren naar het oorspronkelijke leven van de eerste christelijke gemeenschappen. De Weg verdedigt zich tegen de beschuldiging dat zij een sekte is door te stellen dat zij vervolgd wordt. Volgens De Weg zal degene die dit pad volgt, zeer radicale keuzes kunnen maken en derhalve aan vervolging blootgesteld zijn, net zo als iedereen die Jezus oprecht volgt in zijn of haar dagelijks leven.

Aangezien ik zelf vele jaren in een neocatechumenale gemeenschap heb gezeten, wil ik graag over enige van mijn ervaringen schrijven. Ik wil een kleine bijdrage leveren om de psychologische gesteldheid van degenen, die zich inlaten met De Weg, begrijpelijk te maken. Ook het lezen van een boek van de Amerikaanse psychiater Jerry Bergman heeft mij aangespoord hierover te schrijven. De titel van dit boek luidt *Jehovah's Witnesses and Mental Health, 1996*, (Jehova's Getuigen en Mentale Gezondheid). Daarin ontdekte ik aanzienlijke overeenkomsten tussen de Neocatechumenale Weg en de Getuigen van Jehova.

Voordat ik verder ga, wil ik graag eerst de betekenis van het woord 'sekte' verklaren. Volgens sommige deskundigen komt dit woord uit het Latijn, 'secta', het voltooid deelwoord van het werkwoord 'sequor', wat 'volgen' betekent. Dientengevolge zou een sekte een groep zijn met een doctrine die men volgt. Andere deskundigen betogen, dat 'sekte' van het Latijnse woord 'sectus' komt, het voltooid deelwoord van 'afsnijden, afscheiden'. 'Sekte' zou zodoende een groep zijn die zich zelf afgescheiden, gesepareerd heeft, van het geheel.

Wat ook de correcte betekenis van het woord is, de term 'sekte' heeft vandaag een uitgesproken negatieve klank. Het staat voor bekrompenheid van geest en een heel beperkte deelname aan het leven met de buitenwereld, dus met degenen die niet bij de sekte aangesloten zijn, haar ideeën niet delen en aan haar activiteiten niet deelnemen.

De beperkte ruimte hier belet mij om een diepgaand overzicht te geven over de vele soorten van sekten. Maar ik hoop, dat wat ik hier naar voren breng, een goede gelegenheid tot bezinning is.

Het probleem met psychologische conditionering binnen een sekte is dat het nog altijd een onderwerp van debat onder geleerden is. Volgens Frank (1974) komen de toegepaste mentale methoden om mensen in een sekte te trekken sterk overeen met wat toegepast wordt in de psychotherapie, waar één van de effecten een geruststellende relatie is die zich tussen psychotherapeut en patiënt ontwikkelt. In een sektarische organisatie voelt de volgeling zich samen met de anderen, - de broeders en zusters van de gemeenschap en de catechist -, geborgen en beter in staat om de problemen, die het leven met zich mee brengt, met meer kalmte en zelfvertrouwen te overwinnen. De andere leden in de gemeenschap worden vaak in de onbewuste rol van de rustgevende vader/ouder figuur weergegeven. Sektarische organisaties werden altijd beschuldigd van wat algemeen 'hersenspoeling' genoemd wordt, maar vandaag de dag geeft men de voorkeur aan de door Lifton (1961) bedachte term 'thought-reform', ('gedachten-hervorming'). Een persoon die deel uit maakt van een sektarische groep wijzigt zijn of haar gedrag. De verandering komt zo subtiel dat de persoon het zelf bijna niet in de gaten heeft. Dat ligt geheel anders voor degenen in de directe omgeving van de volgeling; zij nemen die veranderingen, die soms radicaal zijn, wel degelijk waar. Dat verklaart ook de term zich 'bekeren'. Maar is het werkelijk een echte bekering?

Voor degenen, die niet vertrouwd zijn met de Neocatechumenale Weg volgt er nu een korte beschrijving van wat er met degenen gebeurt die, - als gevolg

van hun 'spirituele bekering' -, vele jaren, soms wel twintig of meer jaren lang, met het Neocatechumenaat verbonden zijn. Degenen, die het eindpunt van De Weg bereiken, zullen kunnen betuigen dat zij begrijpen wat de 'doop' is, of beter nog, dat zij de doop herontdekt hebben.

Heel vaak is de persoon, die zich bij De Weg aansluit, een familielid of vriend van iemand die al aangesloten is. Deze persoon praat over De Weg met een enthousiasme dat aan verwaandheid grenst; hij voelt het als een soort 'missionaire opdracht' om de 'wonderen' van De Weg met andere broeders en zusters te delen. Degene die dan met de beweging in contact wil komen moet aan vijftien catechesebijeenkomsten deelnemen die gewoonlijk om de week in de parochie gehouden worden. Hierna is de persoon verplicht om deel te nemen aan een 'conviventie', een gezamenlijk weekeinde met de leden van de gemeenschap dat van vrijdagavond tot zondagmiddag duurt en waardoor men wordt gevormd tot een gemeenschap. (red. Dit zijn geen uitgesproken verplichtingen, evenmin als de biecht, maar in zo'n kleine kring is er nauwelijks aan te ontkomen).

Deze samenkomst ('conviventie') is een crescendo van gevoelens en nieuwe ervaringen. Deze ervaring roept in de persoon (bijzonder in degene die eerder geen geloof kende) het verlangen op om heel beslist en diep betrokken te raken. Het maakt iets wakker, dat in ieder mens aanwezig is: een verlangen naar het heilige en de behoefte om het leven een zin te geven. Helaas profiteren sektarische gemeenschappen van deze behoeftes.

De conviventie begint met een uitermate suggestieve rite, genoemd 'Skylight', ('Licht uit de hemel'). De ruimte wordt enige minuten lang volledig verduisterd. Dan komt een priester binnen met een brandende paaskaars die de onheilspellende duisternis doorklieft. Op de zaterdag vindt dan, na een lange catechese over hoe de Hebreëen zich voor het Joodse Paasfeest voorbereidden en de weg effenden voor het Pasen van de Christenen, de viering van de Eucharis-

tie plaats volgens de richtlijn van het Neocatechumenaat voor de zaterdagavond vieringen: de broeders en zusters van de nieuw geformeerde gemeenschap zitten samen met de catechist in een cirkel om een met bloemen versierde altaartafel, die in het midden van de kerk staat, (de catechisten komen kennelijk alleen tijdens een 'conviventie').

Tijdens de Voorbeden is iedereen vrij om hardop te bidden en zijn of haar gevoelens vrij te uiten. Voordat de priester zijn preek begint mag zelfs iedereen met zijn broeders en zusters delen wat de Heer tijdens de lezing aan hem doorgegeven heeft en hoe zijn leven veranderd is door De Weg. Zichzelf openstellen voor anderen is een zeer belangrijk element van het programma. Door zich te openbaren in het licht van wat in de H. Schrift wordt gelezen, wordt een existentiële interpretatie gegeven aan zijn eigen leven. Het bereidt de volgeling tevens voor om de meest verborgen en onbespreekbare dingen, gedachtegangen, feiten en episodes uit het eigen verleden tegenover de broeders en zusters van de gemeenschap open te leggen.

Deze zogenaamde bevrijding is echter een dubbelzijdig zwaard. Enerzijds voelt de 'broeder' zich bevrijd, opgelucht en geaccepteerd omdat de catechist steeds weer herhaalt "God houdt van je zo als je bent" en anderzijds is de persoon zich ervan bewust dat iedereen, zoals hij zelf, iedere verborgen hoek en spleet van zijn leven kent en dat dit een dubbelzinnige afhankelijkheid creëert. Leken zijn niet zoals een priester gehouden aan het biechtgeheim en zo kan men zich zonder meer voorstellen dat zij gewapend zijn met roddel en achterklap, wat echt niet opbouwend is. De neocatechumenale viering eindigt met een dans zoals David die opvoerde rond de Ark van het Verbond.

De gemeenschap neemt alle twee weken deel aan activiteiten ter voorbereiding van de vieringen, zoals vieringen van het Woord en de Eucharistievieringen van de zaterdagavond. In de regel volgt na twee jaar, afhankelijk van hoe ontvankelijk de gemeenschap was voor het onderwijs van de catechist, het eerste 'gewetensonderzoek' ('scrutiny'). Dit eerste gewetensonderzoek voor de volgeling is een uiterst indrukwekkende en overweldigende ervaring. In deze fase begint de volgeling de diepten van zijn ziel te onthullen. Nu komt de indringende oproep aan de volgeling om zijn eigen gehechtheid aan 'aardse goederen' te onderzoeken. Het gaat om het af-

stand nemen van dingen waaraan men het meest gehecht is, bijvoorbeeld aan geld. De catechist in feite "nodigt uit" om iets persoonlijks, iets waaraan men bijzonder gehecht is, weg te geven (het hoeft niet noodzakelijk geld te zijn, het mogen ook juwelen of andere dingen zijn)... aan iemand die nooit te weten zal komen wie het weggegeven heeft of waar het vandaan komt.

Tijdens deze rite komt een moment waar de volgeling een dramatische climax kan beleven. Dit is het moment wanneer iedere 'broeder' en iedere 'zuster' voor de hele gemeenschap bekennen moet, wat zijn persoonlijk kruis is. Dit moment wordt gekenmerkt door heftige emoties, omdat het bekennen van zijn eigen kruis, - vaak onder tranen en met grote innerlijke weerstand -, een zuiverend en bevrijdend effect heeft. Velen zullen op dit punt liegen omdat zij zich beschaamd en in verlegenheid gebracht voelen. Het is de eerste krachtige fase van De Weg en velen zullen hier afhaken. De catechist verzekert degenen die blijven: "niet iedereen is geroepen om het zout en het licht te zijn. De Heer heeft je uitgenodigd."

Op die manier wordt een zogenaamd sterker "Ik" gevormd. Men neemt de identiteit aan van iemand die gered is en daarom bijzonder is, om iemand te zijn die uitgenodigd is voor een opdracht voor de Kerk, een kans die niet iedereen krijgt. Langzaam wordt het keurslijf strakker getrokken. Het wordt steeds benauwender voor degenen met een zwak ego en met weinig ruggraat. Die mensen zijn na enkele jaren niet meer in staat iets te vinden buiten De Weg noch iemand anders te vinden dan hun broeders en zusters in deze gemeenschap.

Eén jaar na het eerste gewetensonderzoek wordt men gewoonlijk geplaatst voor het 'shemi' (luister Israël). Nu wordt hun het idee ingeprint dat een duidelijk teken noodzakelijk is en dat zou dan zijn het afstand nemen van kostbaarheden. Maar het echte keerpunt komt met het tweede gewetensonderzoek, wanneer de pre-catechumeen een grote en belangrijke beslissing over zijn leven moet nemen, om het zout en het licht te zijn. De overtuiging dat de redding alleen in De Weg ligt wordt steeds meer benadrukt en dat men buiten De Weg buiten de Kerk zou staan. Herhaaldelijk vertelt de catechist aan degenen die geprobeerd hebben uit te stappen: "Buiten De Weg zul je bij de doden zijn want dit is De Weg die de Heer voor jou gekozen heeft."

Dergelijke denkbeelden worden bij andere gelegenheden, om andere redenen, herhaald. Op bladzijde 20 van "The Orientations for the Catechist Teams voor de Second Baptismal Scrutiny", (richtsnoer voor het catechisten team, - een van de heilige teksten van de Neocatechumenale Weg), beweert Kiko Arguello (de stichter van het Neocatechumenaat): "Ik zag een pastoor die ons zijn hele leven aanviel en ons haatte. Toen hij getroffen werd door een tachycardia (hevige hartkloppingen) die sterk genoeg was om over zijn leven na te denken, had hij maar één nacht nodig om totaal te veranderen." Volgens Arguello had deze priester een providentiële tachycardia nodig om De Weg te accepteren! Veel soortgelijke verhalen worden binnen de gemeenschap verteld en speciaal door de catechisten die de mensen op die manier steeds meer beïnvloeden om in De Weg het enige of op zijn minst het beste te zien wat de Kerk te bieden heeft.

Het tweede 'gewetensonderzoek' wordt gekenmerkt door afstand te nemen van zijn zogenaamde 'idolen of afgoden'. Zodra de groep deze fase bereikt heeft, wordt de leden verzocht om 10% van hun inkomen af te staan. Dit wordt op dezelfde manier gedaan als alle andere collectes onder het Neocatechumenaat. Onder het mom van minachting en verachting worden de bijdragen in een zak gedaan die 'het afval' wordt genoemd, zodat geld een negatief symbool wordt. De volgende stap is de 'inwijding in het gebed'. Na een inleidende catechese ontdekt of herontdekt de catechumeen de schoonheid van het gebed en begint met het bidden van het 'Getijdengebed'. Echtparen die samen De Weg 'lopen' gaan zich meer concentreren op de aansluiting van hun kinderen. Omdat kinderen, volgens de leer van de catechist, één van onze "idolen" kunnen zijn, zouden zij thuis gelaten mogen worden met de babysitter, de grootouders of met iemand anders, als de ouders in een opwelling van medelijden de kinderen de langdradige avondvieringen willen besparen.

Nog een andere fase is de Redditio (verlossing), waar de Geloofsbelijdenis (Credo) en de Overlevering (Traditio) gegeven worden. Hierna vertelt de neocatechumeen voor de gehele gemeenschap zijn of haar levensgeschiedenis, - met vaak tussendoor te pas en te onpas vele details van hoe zeer De Weg zijn of haar leven heeft veranderd, ... waarna die persoon de Geloofsbelijdenis uitsprekt. De Weg eindigt met 'uitverkie-

zing' en vernieuwing van de doopbelofte.

In deze beknopte beschrijving ben ik alleen maar op de kern van De Weg kunnen ingaan en moest ik een aanzienlijk deel van De Weg buiten beschouwing laten. Maar ik wil desondanks enkele overwegingen aanreiken. De Weg is doortrokken van een subtiele en onwaarneembare controle over het gedrag van het individu binnen de gemeenschap. In het begin echter is de betrokkenheid relatief gering, men moet deelnemen aan de tweewekelijkse vieringen en als het nodig is aan de voorbereidingen daarvan. Als gevolg daarvan neemt men heel langzaam een taal, een manier van doen over in overeenstemming met de geest van De Weg. Alles in zijn of haar leven verandert in relatie tot De Weg, die als enige in iemands leven voldoening kan geven.

Informatie wordt geheim gehouden. De teksten die de catechist gebruikt worden niet gepubliceerd. Eens werd een pastoor eerst verteld dat er geen tekstverwijzingen bestaan en vervolgens werd hem verteld: "maar ook u moet zich bekeren... u heeft deze fase van De Weg nog niet bereikt!"

Door het vervullen van de plichten van De Weg, (die de catechist omschrijft als 'tijd gegeven aan God'), wordt de persoon ertoe gebracht om het zelfstandig denken op te geven. Wanneer hij enige vorm van twijfel of verwarring tegenover een medebroeder of zelfs tegenover een catechist uit, wordt hem verteld dat Satan hem van God wil verwijderen. Als iemand in dergelijke verleidingen valt, wordt hem of haar aangeraden dit met de catechisten uit te praten. Op deze manier beginnen de catechisten langzaam je leven te beheersen. De zonden uit iemands verleden worden gebruikt om die persoon afhankelijk te maken, of erger nog, te denigreren. Na vele jaren is men er diep van overtuigd dat de catechist altijd gelijk heeft!

Maar een van de meest kwalijke zaken is de controle over iemands emoties door gebruik te maken van iemands gevoelens van schuld en angst. In de eerste catechese praten ze over de doopvont waarin men eerst ondergedompeld moet worden om met zijn eigen zonden geconfronteerd te worden. Een catechist zei eens: "je moet eerst in de beerput zakken om weer op te staan met Christus." Een andere catechist zei: "de gemeenschap begint te groeien als je met elkaar begint te redetwisten en alle rottigheid in je eruit gooit." Dit is

allemaal heel anders dan wat de Kerk leert over bekering ('metanoia'). De Kerk herinnert ons boven alles aan het feit dat wij door de liefde van God gered zijn en dat Hij ons zijn blijdschap en barmhartigheid laat voelen, zelfs temidden van onze ellende.

Echter, het opleggen van schuldgevoelens (wat totaal verschilt van het eigen inzicht een zondaar te zijn), is een van de belangrijkste methodes om de gevoelens en emoties van een persoon te beheersen. Nederigheid wordt slecht geïnterpreteerd wanneer de persoon zichzelf afwijst, wat dan tot vervreemding leidt. Dit creëert een persoonlijkheid met een onbereikbaar ideaalbeeld, dat blijft hangen aan schuldgevoelens vanwege de onmacht om aan zijn ideaal te kunnen voldoen.

De leden van de gemeenschap wordt ingeprent, dat zij tot een bevoorrechte elitegroep in de Kerk behoren en dat zij bestemd zijn om redding te brengen aan de mensen en families met wie zij samenwerken of dat zij geroepen zijn om, evenals de 'rondtrekkende catechisten', missiewerk te verrichten in het buitenland. Ergens anders weer hoort men de typische frasen van de catechisten: "de Heer heeft *jou* uitgekozen en uitgenodigd en niemand anders." Deze en soortgelijke frasen laten de mensen geloven dat zij "speciaal uitverkoren" zijn. Dit bevredigt onbewust het eigen gefrustreerde 'Ik'.

Iets anders wat het Neocatechumenaat karakteriseert is hun ijver om te doen wat de catechist (en vooral de stichter van De Weg) hen oplegt. De gemeenschappen houden hun vieringen bij voorkeur niet in een kerk maar in een gewone kamer. Het altaar moet een tafel zijn en de pateen, de kelk, het kruis, de lessenaar en alles wat verder nog gebruikt wordt moeten absoluut gemerkt zijn met "Kiko". Alles grenst aan het waanzinnige! Ooit was er een bruid in een parochie die niet Neocatechumenaal was, die erop stond dat de ceremonie in de 'Kiko' stijl geleid werd, met kruis, altaar, kelk, pateen, gezang, etc.

Wie in de loop der jaren aan deze manier gewend geraakt is vindt het ongeloflijk moeilijk om zijn eigen relatie met God los te zien van deze vorm en om zijn geloof te beleven, nog steeds binnen de Kerk, maar dan op een andere manier! Het veroorzaakt een psychologische afhankelijkheid die de persoon ertoe brengt anderen te controleren en iedereen te demoniseren, inclusief bis-

schoppen en priesters die De Weg niet met hen bewandelen. Een catechist zei eens: "Het is goed dat wij bisschoppen en priesters hebben die niet geloven, omdat het ons sterkt op onze reis; het is een teken dat wij ons op de juiste weg bevinden."

Het lijkt erop dat vele Neocatechumenen hun kritische en logische vermogens hebben verloren, vermogens die je nodig hebt om een ware Christen te zijn. Volgens de H. Schrift gaat een echte Christen op een verstandige manier om met zijn geloof! Het is waar dat velen De Weg bekritisieren, maar niet meer de moed hebben er uit te stappen, omdat zij De Weg identificeren met de Kerk. Misschien weten zij niet of willen zij niet weten dat de Kerk een plaats is die veel meer ruimte en vrijheid biedt dan de Kerk die Kiko en zijn catechisten vertegenwoordigen!

Een euforische sfeer van zelfverheerlijking wordt gecreëerd binnen de gemeenschap, die zijn hoogtepunt bereikt tijdens de Paaswake. De viering van de wake duurt de hele nacht, waarbij jonge kinderen gedoopt worden. In de loop der jaren zullen deze opgroeiende kinderen blootgesteld zijn aan een discutabele religieuze vorming.

Wat kinderen betreft werd al eerder vastgesteld dat Neocatechumenen prolife ingesteld en zeer kinderrijk zijn. Kinderen mogen echter geen 'afgoden' zijn en worden tot diep in de nacht overgelaten aan de zorg van grootouders of baby-sitters, omdat God vóór alles komt en God geïdentificeerd wordt met De Weg. In het tweede 'gewetensonderzoek', als ze gevraagd worden afstand te doen van hun afgoden in hun leven, rijst de vraag of er ooit iemand bevroedde dat een van zijn 'afgoden' juist De Weg zelf zou kunnen zijn?! Velen vergeten dat een 'weg' naar God een middel moet zijn en niet een doel in zichzelf.

Ik zou graag deze gedachten over De Weg willen samenvatten door het volgende op een rijtje te zetten:

1. Kiko en zijn catechisten hebben een dominante autoriteit. Een der catechisten zei zelfs eens: "zelfs priesters zouden deel moeten uitmaken van De Weg en zich bekeren!"
2. Mensen die De Weg volgen beschouwen zichzelf als voorbestemd om het zout en het licht van de Kerk en voor de wereld te worden.
3. Volgelingen van De Weg wordt verlossing beloofd als zij leven volgens De Weg die een unieke en kostbare

- levensstijl is voor maar weinig uitverkorenen. Een vaak gehoord gezegde van de catechisten is: "Als je deze weg bewandelt zul je de Geest van Jezus Christus verwerven. Wij voelen dat dit inderdaad zo is in onze eigen levens."
4. De gemeenschap oefent een hoge druk uit op haar leden. De leden worden door De Weg onderworpen aan een ijzeren discipline, zoals de catechisten zeggen: "het brengt je tot het punt om een radicale keuze in je leven te moeten maken."
 5. De Neocatechumenale Weg creëert een houding van afzondering t.o.v. degenen die geen deel uitmaken van De Weg. Buitengesloten worden zelfs christenen die deel uitmaken van de Kerk, mensen die actief zijn in andere katholieke bewegingen en zelfs de verachte katholieken die op zondag naar de Mis gaan. Persoonlijk ben ik veel mensen tegengekomen die rijker aan barmhartigheid zijn dan menige Neocatechumeen!
 6. Aanhangers van Kiko concentreren zich op missioneringsactiviteiten, zelfs als ze grote gezinnen hebben.
 7. Na het tweede 'gewetensonderzoek' moeten leden 10% van hun maandelijks inkomen afstaan, maar daarnaast zijn er ook nog collecten voor andere doeleinden. Van al die fondsenwervingen zijn nog nooit jaarverslagen gemaakt. De catechisten rechtvaardigen dit met de evangelische leer: "laat de rechterhand niet weten wat de linker doet." Maar waarom, zo vraag ik mij af, acht de Kerk het dan

noodzakelijk dat iedere parochie en kerkelijke instelling een financiële raad heeft? Bijdragen en andere inkomsten en uitgaven worden op die manier behoorlijk verantwoord.

8. Vaak en zonder zich daarvan bewust te zijn, nemen de Neocatechumenen een taal, een speciaal jargon, aan dat hen onderscheidt naar anderen toe.
9. Over het algemeen reageren de Neocatechumenen vrij fel op iemand die kritiek heeft op De Weg. Zij proberen het onderwerp te vermijden, of, vooral de catechist, te vluchten in dialecten (het teken van de betere sofist). Eens werd ik diep geraakt door een reactie van iemand van De Weg op een man die zei, dat hij er niet in gelooft. Eerst gaf de volgeling van De Weg kalm een getuigenis van zijn eigen leven; hoewel hij vulgair was in zijn kritiek op de Paus en de bisschoppen, werd hij niet kwaad, tot op het moment dat de man De Weg bekritiseerde. Moeten we dan niet van onze vijand houden in het licht van het kruis!
10. De leden van De Weg voelen zich vaak vervolgd en ze demoniseren (zoals ik al eerder opmerkte) degenen die er niet bijhoren, hoewel deze mensen beschouwd moeten worden als hun broeders in Christus. Het is typisch voor sekten dat zij diegenen demoniseren die niet zo denken als zij, omdat zij de behoefte hebben een externe vijand (een zondebok) te creëren, waarop zij al hun individuele angsten en frustraties kunnen projecteren.

Om in geloof te groeien moet men in liefde groeien en zich niet jarenlang bezig houden met activiteiten, voorbereidingen, vieringen, door verschillende fases gaan, of wat dan ook. Vele leden van het Neocatechumenaat hebben de illusie dat het jarenlang verrichten van daden, het "doen" en "actief zijn", je zal bekeren. Men zou die mensen beter over een document kunnen vertellen, dat de Heilige Stoel in 1986 door de Raad voor de Promotie van de Eenheid der Christenen gepubliceerd heeft: De titel luidde: 'Het Fenomeen van Sekten of Nieuwe Religieuze Bewegingen - een pastorale uitdaging.' Op pagina 3, waar het gaat over intolerantie binnen sekten, staat: 'eenzelfde geest kan worden aangetroffen in verenigingen van personen die tot kerkgenootschappen of godsdienstige gemeenschappen horen.'

Een paar vragen zijn nog niet beantwoord: Waarom worden de geschriften van Kiko zo strikt geheim gehouden? Waarom maakt het Neocatechumenaat haar inkomsten en uitgaven niet bekend? Hebben zij nooit overwogen dat de kritiek, die zowel inzake leerstellingen als inzake methodologie tegen hen geuit wordt, juist uit liefde voor de waarheid voortkomt en niet van duivels die hen achtervolgen en wrok tegen hen hebben? Als je ziet hoe vertrouwd ze zijn met het Woord, hebben zij dan nog nooit nagedacht over de verzen van Hosea die luiden: "want vroomheid wil ik, geen offers; kennis van God liever dan offeranden." (Hosea 6:6).